

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'קצח

ערב שבת קודש
פרשת בלק
י"ג בתמוז התשע"ז

יוצא לאור עלידי
צעירי אגודת חב"ד באה"ק

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י"ג' בתמוז ה'תשע"ז - כ' בתמוז ה'תשע"ז

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"ג בתמוז	הלי' חובל ומזיק פרק ז-ח. הלי' רוצח ושמירת נפש.. בפרקים אלו. פרק א.	הלי' נחלות פרק יא.	מ"ע רלו. מל"ת רפט. רצו*.
ש"ק	י"ד בתמוז	פרק ב-ד.	פתח פיך וגו'. ספר שופטים והוא ספר ארבעה עשר.. הלי' סנהדרין.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע רכה. מל"ת רצה**.
א'	ט"ו בתמוז	פרק ה-ז.	פרק ב.	מ"ע רמו. מל"ת רצג. רצו. מ"ע קפב.
ב'	ט"ז בתמוז	פרק ח-י.	פרק ג.	מ"ע קפא. מל"ת שט. רחצ. מ"ע קפד.
ג'	י"ז בתמוז	פרק יא-יג.	פרק ד.	מל"ת רצט. מ"ע רב. רג. מל"ת ער.
ד'	י"ח בתמוז	ראשית חכמה וגו'. ספר קנין והוא ספר שנים עשר.. הלי' מכירה.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ה.	מ"ע רמה.
ה'	י"ט בתמוז	פרק ד-ו.	פרק ו.	מ"ע רמה.
ו'	כ' בתמוז	פרק ז-ט.	פרק ז.	מל"ת רנ.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	זמן ק"ש	חצות והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד'	72 ד' לפני הזריחה							
ו', י"ג בתמוז	3.05	4.14	4.41	5.48	9.11	12.46	1.21	7.50.1	8.18
ש"ק, י"ד בתמוז	3.06	4.15	4.42	5.49	9.11	12.46	1.21	7.50.0	8.18
א', ט"ו בתמוז	3.07	4.15	4.42	5.49	9.12	12.46	1.21	7.49.8	8.17
ב', ט"ז בתמוז	3.08	4.16	4.43	5.50	9.12	12.46	1.21	7.49.5	8.17
ג', י"ז בתמוז	3.09	4.17	4.44	5.50	9.12	12.46	1.21	7.49.3	8.17
ד', י"ח בתמוז	3.10	4.18	4.44	5.51	9.13	12.46	1.21	7.49.0	8.16
ה', י"ט בתמוז	3.11	4.18	4.45	5.51	9.13	12.46	1.22	7.48.7	8.16
ו', כ' בתמוז	3.12	4.19	4.46	5.52	9.13	12.47	1.22	7.48.3	8.16

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו ('סדר הכנסת שבת') מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
בלק	7:13	8:30	7:28	8:33	7:21	8:34	7:29	8:31
פנחס	7:11	8:27	7:26	8:30	7:19	8:31	7:27	8:28

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו • יו"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב

מערכת: לוי יצחק שייקביץ, יוסף יצחק אולידורט

מו"ל: המרכז לעזרי שלוחות, ת"ד 100 כפר חב"ד 6084000

טל' 03-3731777, פקס: 03-9606169, ISSN 0793-7474

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

נשיאות – בדרכי נועם

כיצד ניתן להיות בשמחה אמיתית ולחיות מחדש מאורע שאירע לפני שנים, ולא רק באופן של "חידוש הישנות"? • העניין האמיתי נעשה ("נזכרים ונעשים") בכל אופן – הבחירה בידי האדם היא האם להתחשב בהרגש לבו המתכהה עם שינויי הזמן, או להתנהג על פי הרצון העליון • ומהן ההוראות הרמוזות בסיפור המתנה – מקל עם ראש של כסף? • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

שכאשר ישנה פעולת ה"נזכרים" בכל שנה ושנה, נפעל איזה עניין חדש ב"נעשים" – הרי אפילו ה"אור חדש" הוא רק בעניין חידוש הישנות. והיינו, שעכשיו אין דבר חדש בעיקרו, ואין זה אלא שב"ישנות" גופא נעשה בכל שנה דבר חדש. והיינו, שהמשכת האור חדש בכל שנה ושנה על ידי עבודתנו היא – לא בכוחנו, אלא בכוח העניין שנעשה בפעם הראשונה, שאז היו כלולים כבר כל העניינים שיומשכו בשנים שלאחרי זה, ועל ידי עבודת הזכירה בכל שנה ושנה הרי זה נמשך מהכוח אל הפועל ומההעלם אל הגילוי.¹

ועל דרך המשל הידוע מננס שעל גבי הענק², שהננס מצד עצמו הוא נמוך הרבה מהענק, אלא שכיון שעומד על גבי הענק, יכול להגיע ולראות למרחוק יותר, במקום שהענק עצמו אינו יכול להגיע ולראות. ועל דרך זה בנדון דידן, שכיון שעומדים אנו על גבי הענק, והיינו, שנמצאים אנו לאחרי שכבר אירע העניין בפעם הראשונה, ולאחרי כל השנים שביניתיים, שבכל שנה ושנה נמשך אור חדש, לכן יכולים אנו להמשיך על ידי עבודתנו אור חדש שלא היה עד עתה, אבל כל זה אינו אלא בכוח העניין שאירע בפעם הראשונה.

וכנ"ל שאין זה אלא חידוש הישנות, כי אפילו האור חדש שממשיכים היה כלול לפני זה,

א. ידוע מה שכתוב בכתבי האריז"ל¹ על הפסוק² "והימים האלה נזכרים ונעשים", שכל עניין ועניין בבוא זמנו, ומזכירים אותו כפי שצריכה להיות הזכירה על פי תורה, שאז הרי זה נקרא "נזכרים", הנה על ידי זה "ונעשים", שחוזרים ונפעלים עוד הפעם אותם עניינים.

ולדוגמא: בבוא זמן יציאת מצרים, "זמן חרותנו", או "זמן מתן תורתנו" או "זמן שמחתנו", ומזכירים כל עניין כפי שצריך להזכירו על פי תורה – אזי נעשה עוד הפעם עניין "יציאת מצרים", עניין "מתן-תורה", או עניין "בסוכות הושבת"³, ועל דרך זה בשאר מועדי השנה.

אבל אף-על-פי-כן, אין זה אלא חידוש הישנות בלבד, והיינו, שאין זה דומה לפעם הראשונה, שאז היה זה חידוש בעיקרו, מה שאין כן בשנים שלאחרי כן הרי זה רק חידוש הישנות בלבד.

ואף שבכל שנה נמשך אור חדש שלא היה מעולם⁴,

– ומובן גם בפשיטות, שהרי כאשר עושים פעולה מסוימת, ובפרט פעולה על פי תורה, בהכרח שנפעל איזה דבר חדש, ובמילא מובן בפשיטות

(1) ראה רמ"ז בס' תיקון שובבים. הובא ונת' בס' לב דוד (להחיד"א) פכ"ט.

(2) אסתר ט, כח.

(3) אמור כג, מג.

(4) ראה תניא אנה"ק סי"ד.

(5) ראה שבלי הלקט בראש הספר (בשם ר"י מטראני). הקדמת החוות דעת לפירושו לשו"ע יו"ד. המשך תרס"ו ע' ת. ובכ"מ.

וההמשכה אינה אלא מההעלם אל הגילוי.

ב. בנוגע לעניינינו:

עומדים אנו בתקופת "ויהי בשלושים שנה"⁶ מהגאולה של י"ב תמוז⁷.

מחד גיסא, הרי זה רק חידוש הישנות בלבד. וכנראה במוחש, שהשמחה עתה (במשך כל השנים שלאחרי שנת תרפ"ז), אין לה ערך כלל לשמחה שהייתה בשעתה, כיון שאז היה הדבר חידוש מעיקרו, מה שאין כן עתה. ובפרט בשנים האחרונות, לאחרי שהיה העניין של "צדיקא דאתפטר"⁸.

אמנם, כל זה אינו אלא בהרגש האדם, שאצלו לא נרגשת השמחה; אבל באמיתית העניין – אם רק האדם אינו מתחשב עם עצמו, אם זוהי המשכה בכוח עצמו, או רק כננס על גבי הענק, אלא הוא מתחשב עם העניין עצמו, עם הכוונה העליונה – צריכים להיות בשמחה גדולה ביותר, מצד זה שעכשיו נמשך בעולם אור חדש שלא היה מעולם. והגם שעניין זה גופא היה כלול תחילה בהעלם – הרי הכוונה העליונה היא שכל עניין יבוא בגילוי, שהרי זהו טעם האצלת עולם האצילות, ראשית והתחלת העולמות, כדי שיהיה גילוי ההעלם⁹, כיון שהכוונה היא שיהיה הגילוי דווקא.

וכיון שכן, צריכים להיות בשמחה גדולה מהתגלות תוספת אור שפועלת שלימוד התורה וקיום המצוות יהיה בנקל יותר, וכמו שנתבאר לעיל¹⁰ שזהו כללות עניין הגאולה, ויש להמשיך זאת בפועל ממש במחשבה דיבור ומעשה בחיים היום-יומיים, לפעול גילוי אלקות בעולם, ולעשות לו יתברך דירה בתחתונים¹¹.

ג. והנה, אף שהאמור לעיל הוא אמיתית העניין כפי שהוא מצד עצמו, אף על פי כן, בנוגע להרגש האדם, הרי בכל זאת לא מרגישים זאת (כנ"ל).

והיינו, שלאחרי כל הביאורים, וכן לאחרי הביאור שבאגרת הקודש¹² ש"צדיקא דאתפטר" בטלו אצלו הגבלות הגוף כו' – הרי בנוגע להרגש האדם, הנה הן אמת שקודם לכן היו הגבלות הגוף, אבל דווקא על ידי הגבלות אלו היו רואים בעיני בשר, מה שאין כן עכשיו, נתבטלו אמנם הגבלות הגוף, אבל לא רואים בעיני בשר, כי אם בראיית עין השכל בלבד, שאין זה בערך לראיה מוחשית בעיני בשר.

ולהעיר, שאפילו אצל חכמים גדולים ביותר אינה דומה ההתאמתות שמצד ראיית עין השכל להתאמתות שעל ידי ראיה מוחשית – כפי שמצינו בנוגע לסנהדרין, שאינה דומה ידיעת העניין על ידי קבלת עדות לראיית הדבר בעיני בשר, שכאשר רואים בעיני בשר, אזי "אין עד נעשה דיין", ד"כיון דחזוהו . . לא מצו חזו ליה זכותא"¹³, מה שאין כן כאשר יודע את הדבר על ידי קבלת עדות, הרי אף שזוהי ידיעה גמורה, שבאה לאחרי כל השקלא-וטריא בעניין עד שבא למסקנת השכל, מכל מקום, כיון שהוא בעצמו לא ראה את הדבר, יכול עדיין למצוא לו זכות, והיינו לפי שראיית עין השכל אינה דומה לראיית עין בשר הגשמי.

וכל זה – אפילו כאשר מדובר אודות סנהדרין שגדלה מעלתם ביותר, שצריכים להיות מופלגין בחכמת התורה, בדוגמת המופלא שבסנהדרין, שנאמר¹⁴ "והתייצבו שם עמך", "בדומין לך"¹⁵, דקאי על סנהדרין שבדור הראשון שהוצרכו להיות בדומין למשה רבינו שהיה המופלא שבהם, ועל דרך זה בנוגע לסנהדרין שבכל דור ודור, שצריכים להיות דומין למופלא שבסנהדרין – הנה גם אצל הסנהדרין כולל גם המופלא שבהם, אינה דומה ראיית השכל לראיה בעיני בשר. ועל אחת כמה וכמה בנוגע אלינו, שעומדים אנו בדרגה שלמטה מהם באין ערוך.

אמנם, כל זה הוא בנוגע להרגש הלב, אבל בנוגע לעניין כשלעצמו – הרי העניין הוא בכל זאת באופן כזה ("דער ענין איז דאך פֿאַרט אַזוי"), שבכל שנה נמשך אור חדש, ובשנים האחרונות מיתוסף

(6) יחזקאל א. א.

(7) ראה שיחות ש"פ קרח, מבה"ח תמוז וי"ב תמוז בתחלתם (לעיל ע' 84 ואילך; ע' 108 ואילך). וש"ג.

(8) זח"ג עא, ב.

(9) ראה המשך תרס"ו ע' ה. ע' תמו.

(10) שיחת ש"פ קרח הנ"ל שם.

(11) ראה הנחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפ"ז. ובכ"מ.

(12) סכ"ז (קמו, ב ואילך).

(13) ר"ה כו, רע"א.

(14) בהעלותך יא, טז.

(15) סנהדרין לו, ב. וש"ג.

ראתה את המקל, שאלה אותו: מה זה? והשיב, שזוהי מתנה עבור הבן, כבוד-קדושת מורי-וחמי אדמו"ר. שאלה הרבנית - בידעה היטב את דוחק המצב - אמת הדבר, בן יחיד הוא עם כל המעלות, אבל, במצב הדחוק ביותר עתה, כיצד מוציאים את הפרוטה האחרונה (ואולי היה המקל יקר יותר מהסכום שהיה בידו, והוצרך לשלם אחר כך), וכאשר יבואו הביתה יצטרכו להשיג גמילות-חסד?! וענה הרבי נ"ע: הנני חוזר עתה מטייל, ובדרך פגשתי אחד ("אָ גוטער איד") ביחד עם בנו (על ה"גוטער איד" בעצמו לא רצה אדמו"ר נ"ע לומר מאומה, אבל בנוגע לבנו, אמר: וכאשר ראיתי את החילוק שבין בנו כו', נתעוררתי לתת מתנה הנ"ל. סיפור זה שמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר, וגם מזקנתי הרבנית שהייתה מספרת זאת גם ברבים. כ"ק מו"ח אדמו"ר לא היה מספר סיפורים כאלו ברבים.

1. סיפור שאירע עם נשיא בישראל, ובפרט שהרבי סיפר זאת - צריכים ללמדו¹⁶:

לכאורה אינו מובן: כיצד יתכן אמנם להוציא את מספר הפרנקים (שם המטבעות במדינה היא) האחרונים בשביל לקנות מתנה עבור הבן? - הרי לא היה בכך עניין הנוגע להנהגת המלוכה שהבן ישתמש במקל שכזה, והראיה, שעד אז לא היה צריך לכך, ואם כן, מה היה נוגע כל כך לקנות עבורו מתנה זו, אף שהוצרך להיות בעל-חוב בגלל זה? אך העניין הוא - על דרך שמצינו בעניין אהבת בנו יחידו, בעת שמחת נישואי בנו יחידו, או כאשר בנו יחידו יוצא מן השביה, שכאשר מדובר אודות עניין שנוגע לבנו יחידו, הרי זה נוגע בעצם הנפש שלמעלה מטעם ודעת, ובמילא לא שייך לשאול שאלות מצד חשבונות של טעם ודעת, כיון שבעצם הנפש אין הגבלות כלל.

אבל עדיין אינו מובן: הרי בשעה שהמצב אצל בנו יחידו הוא על דרך הרגיל, אין זה נוגע בעצם הנפש, היינו, שבאותה שעה אין זה בהתגלות, כי אם רק כאשר ישנו איזה עניין בלתי רגיל, כמו עניין החתונה, או עניין היציאה מן השביה. וגם בלשון "אהבת בנו יחידו" - המכוון הוא בכגון-דא. ואם כן,

עוד יותר בכל עניני גאולת י"ב תמוז מפני שנתבטלו הגבלות הגוף, וכיון שכן, לא נוגע אם מרגישים זאת אם לאו, שהרי העניין הוא בכל זאת באופן כזה. וזוהי הדרישה והתביעה - שלא לחשוב על עצמו ועל ההרגש שלו, אלא שיהיה נוגע העניין, ויהיה נוגע הרצון העליון (כנ"ל).

וכיון שכן, הרי בבוא חג הגאולה בכל שנה ושנה, ובפרט בתקופת "ויהי בשלושים שנה", צריכים להיות בשמחה גדולה ביותר מצד נתינת-הכוח בעניני תורה ומצות ובהפצת המעיינות, בכל העניינים שבהם היה רצונו של הרבי, שבגללם היה כללות עניין י"ב תמוז, וצריכים להתחזק ולהוסיף בכל עניינים אלו, ועד שפועלים שבמהרה ובעגלא דידן יראו בעיני בשר, בגאולה האמיתית והשלימה, במהרה בימינו.

ד. ציוה לנגן ואמר מאמר דיבור-המתחיל שאו ידיכם קודש.

ה. בבית הרב היה הרבה פעמים המצב הגשמי דחוק ביותר, ולפעמים גרוע יותר מדחוק, אבל העולם לא ידעו מזה, ובחיצוניות היתה ההנהגה בהתרחבות ובהתפשטות, מבלי הבט על המצב הדחוק שבבית. סיבת הדבר - לא שמעתי, וגם לא שאלתי, אבל כך היה.

בין העניינים שבחיצוניות התנהלו בהתרחבות, אפילו בזמנים שבהם היה המצב דחוק - היה גם עניין הנסיעות, שלעתים קרובות היו נוסעים לחוץ-לארץ. על פי רוב הייתה הסיבה בגלוי מצד טעמי בריאות הגוף, אבל בפנימיות היו טעמים אחרים. פעם¹⁶ אחת¹⁷ - בזמנים שהמצב בבית היה דחוק ביותר -

נסע כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע עם הרבנית (שטערנא שרה) לחוץ-לארץ - מאורע זה היה במארינבאָד או בהומבורג. הרבי נ"ע נכנס הביתה עם מקל יפה ומהודר עם ראש של כסף. כשהרבנית

16 תוכן שיחה זו - הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר, ונדפס בהוספות ללקו"ש ח"ד ע' 1326.

17 ראה גם תר"מ ח"א ע' 7. וש"נ.

18 ראה גם שיחת י"ב תמוז ס"ה (לעיל ע' 112). וש"נ.

מהי ההסברה בנוגע לענייננו?

אך העניין הוא – שכאשר פגש "א גוטן איד", שגם הוא "ממקום קדוש יהלך"¹⁹, ואף על פי כן ראה את החילוק שביניהם, "ראו מה בין בני כו"²⁰, הנה גם עניין זה עורר את האהבה עד עצם הנפש, באופן שאין מקום לכל ההגבלות והחשבונות שמצד טעם ודעת.

ז. ביאור הנ"ל הוא בנוגע לכללות עניין המתנה. ונוסף לזה, כיון שכל עניין הוא בהשגחה פרטית, ובפרט אצל נשיא ישראל – יש לבאר גם תוכנה של מתנה זו, מקל יפה ומהודר עם ראש של כסף: מקל – הוא עניין הרדייה והנשיאות שרודה במקל, וכדמוכח במשנה²¹, אלא שבלעומת-זה הרדייה והממשלה הן בהכרח, ובקדושה הנשיאות והמלוכה הן ברצון, כמו שכתוב²² "ומלכותו – ברצון קבלו". ועל דרך מטה משה, שעל ידו עשה כל האותות והמופתים כו'.

ויש לומר, שזהו גם כן מה שכ"ק אדמו"ר נ"ע נתן מתנה לבנו מקל, רמז בזה לעניין הנשיאות. והנה, בעניין המקל יש: א) מקל חובלים. ב) מקל נועם²³. וכמבואר בדיבור-המתחיל וככה הגדול²⁴ בעניין "ומקלכם בידכם"²⁵ שהיה ביציאת מצרים, שהוא כדי לרדות את הרע, כמאמר רז"ל²⁶ "כשם שדרכו של כלב ללקות במקל, כך כו", והיינו, מכיוון שביציאת מצרים היה הרע בתקפו (כמבואר בתניא²⁷ בפירוש הכתוב²⁸ "כי ברח העם"), לכן היה צריך למקל כדי לרדות את הרע.

אמנם המקל שיהיה לעתיד לבוא – מבואר בהמשך מאמר הנ"ל – אינו בשביל לרדות את הרע, שהרי לעתיד כתיב²⁹ "ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ", ועניין המקל לעתיד, הוא עניין מקל

נועם, "ניט ברעכן (לא לשבור) נאָר אויפהייבן און צוציעהן", לרומם ולקרב³⁰.

ועל פי זה יש לומר רמז – ולימוד – נוסף בזה שקנה לו מקל יפה ומהודר עם ראש של כסף – שרמז לו עוד, שתהיה הנשיאות בדרכי נועם ואהבה, כסף – מלשון "נכסוף נכספתה"³¹.

וכידוע הפתגם שאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר³² אודות שני רביים, שהחילוק ביניהם הוא על דרך החילוק שבין עניין הרצון ועניין התענוג: רצון ותענוג – שניהם בתוקף, אלא שתוקף הרצון פועל שבירה ("רצון ברעכט"), ואילו תוקף התענוג פועל המשכה וקירוב ("תענוג ציהט צו").

וכידוע גם מה שאמר כ"ק אדמו"ר נ"ע³³ לבנו כ"ק מו"ח אדמו"ר בילדותו, במענה לשאלתו, לשם מה ברא ה' באדם שתי עיניים ושתי אוזניים – שעל עצמו צריך להביט בעין השמאלית, לבקר את עצמו ולהשתדל להיות כדבעי, ואילו על הזולת צריך להביט בעין הימנית, לראות את המעלות שבו, וכמו כן לשמוע אודותיו באוזן הימנית, היינו, שכל דבר ששומעים על הזולת, יש לשמוע את ה"שמועה טובה" שבדבר.

וכמו שראינו אופן הנהגת נשיאות כ"ק מו"ח אדמו"ר, שדרכו הייתה לקרב את כל ישראל, אויפהייבן זיי און צוציעהן זיי, לרוממם ולקרבם. והיינו, שמבלי הבט על מצבו הרוחני של האדם, השפיע לו ללא תנאים, ובזה גופא רומם וקירב אותו כו'.

וזוהי גם כן ההוראה לכל תלמידיו ומקושריו וההולכים באורחותיו, אשר אופן העבודה צריך להיות בדרכי נועם, מתוך תוקף התענוג, והיינו, שצריך אמנם לעמוד בתוקף ולא לוותר מאומה, אבל, "ניט ברעכן יענעם" [לא לשבור], אלא אדרבה, לרוממו ולקרבו לתורה ומצות בכלל, ולתורת החסידות בפרט.

(19) ע"פ לשון הכתוב – קהלת ח, יו"ד. וראה גיטין נו, ב.

(20) לשון חז"ל – ברכות ז, ב. הובא בפרש"י עה"ת ויצא כט, לב.

(21) רפ"ג דע"ז.

(22) בנוסח תפלת ערבית.

(23) זכרי' יא, ז. וראה סנהדרין כד, א.

(24) תרל"ז – פקט"ו ואילך.

(25) בא יב, יא.

(26) שמו"ר פ"ט, ב.

(27) ספל"א.

(28) בשלח יד, ה.

(29) זכרי' יג, ב.

(מהתוועדות ש"פ פנחס, י"ד תמוז ה'תשי"ז.

תורת מנחם כרך כ, עמ' 160-154)

(30) ראה גם מכתב ט"ז אייר שנה זו (אג"ק חט"ו ע' קלז).

(31) ראה תניא רפ"ג.

(32) ראה "רשימות" חוברת קפה ס"ע 9 ואילך. וראה גם תו"מ

ח"ד ס"ע 23 ואילך.

(33) לקו"ד ח"ד תשו, ב. סה"ש תרצ"א ע' 158.

הגאולה גילתה את האמת

נפתחה הדרך להפצת המעיינות בכל קצווי תבל

בשעה שהגיעה בשורת הגאולה בי"ב תמוז, היה חסיד ששר ניגון ברוסית שתוכנו היה "אין עוד מלבדו" ("ניעט ניעט ניקאוואָ קראָמע יעוואָ אַדנאוואָ"), וזה נתפרסם...
ויש לומר הביאור בזה:

כל גלות משתלשל מה"גלות" (העלם) הראשון – שזהו כללות העניין דבריאת העולם, שנברא על-ידי ריבוי השתלשלות מדרגה לדרגה וריבוי צמצומים והעלמות כו', עד שנברא עולם מלשון העלם והסתר, ועד יתירה מזה – עולם הזה הגשמי ה"מלא קליפות וסטרא אחרא", ו"כל מעשה עולם הזה קשים ורעים והרשעים גוברים בו", אשר בהם נמצא האור האלוכי בגלות...

וגאולה פירושה, שבעולם [ובפרטיות – בגוף ונפש החיונית] מתגלית האמת, שמציאותו האמתית היא רק כלי לאור אלוכי [והנשמה] שמחיה אותו, כך שבכל פרט ופרט מהבריאה ניכרת "אמיתת הימצאו".

וזהו התוכן ד"אין עוד מלבדו", שאין שום מציאות בעולם ("אין עוד") "מלבדו", זאת אומרת שבמציאות העולם נרגש איך שכל מציאותו היא ("לא נמצאו אלא מ)אמיתת הימצאו", שמציאות העולם גופא היא אלוקות – כפי שיתגלה בשלימות לעתיד-לבוא.

ויש לומר, שמכיוון שכל העולם נברא בשביל ישראל, מובן שעל-ידי זה שהגאולה די"ב-י"ג תמוז גילתה את האמת בכל ישראל (ובכל הדרגות שבישראל), ההתקשרות העצמית דעצם של יהודי עם העצם דהקב"ה ("אמיתת הימצאו") – על-ידי זה ניתן הכוח לגאול את כל העולם כולו, שתתגלה שם אמיתת מציאותו – "אמיתת הימצאו".

ובפשטות – שעל-ידי הגאולה נעשה "נודע גלוי לעין כל" שהעבודה בהרבצת תורה וחיזוק הדת "מותרת היא על-פי חוקי המדינה", שגם העולם מכיר את האמת דאלוקות ותורה. ועל-דרך זה גם לאחר הגאולה – נפתחה דרך חדשה בהפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה בכל קצווי תבל, כולל גם הפצת שבע מצוות בני נח, כהכנה לגאולה האמיתית והשלימה, שאז יהיה שלימות הגילוי בעולם ד"אין עוד מלבדו".

ויש לומר הטעם לכך שגאולת י"ב תמוז היא דווקא באופן כזה, כי המאסר והגאולה הם בדור האחרון של הגלות (כמובן מהסימנים המובאים בגמרא, וכפי שהעיד בעל הגאולה כמה וכמה פעמים), שאז צריכים רק לסיים את השיירים האחרונים של העבודה, ואין המצווה נקראת אלא על שם גומרה – לכן הגאולה (האחרונה) בזמן הגלות (על הרבצת התורה וחיזוק הדת) היא גאולה לכל ישראל ובכל פרטיהם, והיא גם נותנת את הכוח לסיים את העבודה בעולם, ולגלות שם איך ש"אין עוד מלבדו", כפי שיהיה בגלוי לעתיד-לבוא, שאז יראו איך שכל העולם כולו הוא דירה לו יתברך בתחתונים, שבדירה נמצאת עצמות הדר בה – בגלוי. ונוסף לזה: הגאולה היא העניין האחרון ביפוצו מעיינותיך חוצה, שעל-ידי זה אתי מר דא מלכא משיחא.

(מהתוועדות שבת-קודש פרשת חוקת התשמ"ח. התוועדות תשמ"ח כרך ג עמ' 562-563)

התחדשות מידי שנה בשנה

התחדשות העניינים מדי שנה בשנה - "והימים האלה נזכרים ונעשים"

- **גלגוליה של הערה מרתקת שנכתבה ע"י הרבי בצורות שונות**
- **תגלית על הזכרת הבעש"ט בספרי החיד"א מענין דומה**

כרך טו עמ' רפה.
"והנה הימים האלה (כשהם) נזכרים (הרי הם גם) ונעשים.." ("אגרות-קודש" כרך יט עמ' קסה)
"וידוע הפירוש שכשהם נזכרים הרי הם גם ונעשים" (שם עמ' ריה; ריט)
"והרי ידוע פירוש האריז"ל על הפסוק והימים האלה נזכרים ונעשים, שכשהם נזכרים למטה הרי נעשים כל ההשפעות למעלה ונמשכות גם למטה" (אג"ק כרך ח' עמ' נא).

"וכידוע פירוש האריז"ל עה"פ והימים האלה נזכרים ונעשים, אשר בכל שנה ושנה לתקופת הימים האלו כשנזכרים - אזי גם - ונעשים ונמשכים העניינים כאשר בפעם הראשונה" (אג"ק כרך יד עמ' קמב-ג; קע).

"והרי הימים האלו (כשהם) נזכרים (הרי הם גם) ונעשים, וכידוע פירוש האריז"ל החי בזה" (אג"ק כרך ח"י עמ' רכט).

"הנה הימים האלה נזכרים ונעשים, וכידוע פירוש האריז"ל בזה" (אגרות-קודש כרך טו עמ' יא).

"וידוע דרז"ל [דרשת רז"ל] על הכתוב והימים האלה (כשהם) נזכרים (הרי הם גם) ונעשים, וק"ל" (אג"ק כרך טו עמ' ע).

"וידוע פירוש האריז"ל בלשון הכתוב, והימים האלה (כשהם) נזכרים (בהתעוררות המתאימה, הרי נמשכים) ונעשים (כל ההמשכות והשפעות שהיו בפעם הראשונה)" (אגרות-קודש' כרך טו עמ' רנו).

במגילת אסתר פרק ט' פסוק כח איתא: "והימים האלו נזכרים ונעשים". עשרות פעמים הזכיר הרבי פסוק זה בעל-פה ובכתב כשהוא מוסיף לו שורת ציטטות, מתחיל מהרמ"ז - רבי משה זכות - בספר 'תיקון שובבים' (2) החיד"א ב'לב דוד' (3) משנה ממסכת גיטין (4) מאמר(י) חסידות שבהם נזכרה הקביעה (והראיה מהמשנה) (5) תשובת הר"י אירגס. אך המפתיע (6) שבקיץ תנש"א ניתוסף לרעיון זה מקור הלכתי ב'מחצית השקל' (7) בשנת תשנ"ב חידש הרבי שרעיון זה של ההתחדשות מתרחש לא רק במועדים אלא גם בעת קריאת פרשיות התורה מדי שבוע בשבוע.

כך נאמר ב'לקוטי שיחות' כרך כט עמ' 519 (מכתב כללי מח"י אלו תשמ"ה) בהערה נזכרים ונעשים: "נזכרים ונעשים - לשון הכתוב - אסתר ט, כח. וראה רמ"ז בספר תיקון שובבים, הובא ונתבאר בספר לב דוד להחיד"א פכ"ט" (וראה גם 'לקוטי שיחות' כרך ב' עמ' 592 הע' 10).

הרעיון עצמו, ללא הזכרת המקורות מופיע בניסוחים שונים אך זהים, אף ללא הזכרת מראי-מקומות - באיגרות שונות של הרבי - הנה אחדים לדוגמא:

הרעיון מופץ

"והרי בכל שנה ושנה נעשים העניינים, ההמשכות וההשפעות מעין וכמו שהי' בפעם הראשונה, וכרמזו הידוע במ"ש: והימים האלה (כשהם) נזכרים (כדבעי) ונעשים - ההמשכות וההשפעות", אג"ק

ציון המקור במשנת גיטין

באגרותיו של הרבי משנות תש"י-תש"א מתבטא הרבי ('לקוטי שיחות' כרך יב עמ' 146): "בכל שנה ושנה מתעוררים הענינים בזמניהם שלהם - ולא רק ברוחניות בלבד, אלא גם בטבעיות וגשמיות הדברים מתעוררים לתקופת השנה. וכמובא בדא"ח הראי' ממשנה ספ"ג דגיטין: בודקין את היין... ובהוצאת סמדר כו".

(ושם עמ' 155): "שעניני כל חג ומועד מתעוררים בכל שנה ושנה בזמניהם שלהם כידוע" ובהערה 4: "ידועה הראי' על-זה ממשנה ספ"ג דגיטין: בודקים את היין... בהוצאת סמדר כו". ובשולי שיחה משנת תש"ז ('לקוטי שיחות' כרך ב' עמ' 592 הערה 11):

לא רק ברוחניות, ואפילו גם ב[מ] ה[ש]יך לטבע וגשם הדברים. וכידוע הראי' המוכחת מהמשנה (גיטין סוף פרק ג): בודקין את היין.. ובהוצאת סמדר כו'.

כך גם ב'לקוטי שיחות' כרך ו' עמ' 35 הערה 3, כרך ח עמ' 49 הע' 8 אחרי ציון הרמ"ז והחיד"א - נאמר: "וידועה הראי' ממשנה גטין ספ"ג: ובהוצאת סמדר כו" (וראה גם בחכ"ג עמ' 248 הע' 35. שם עמ' 367 ד"ה ובלשון).

בשנים שלאחר-מכן (ראה 'לקוטי שיחות' כרך יד עמ' 158 הע' 18. כרך כ' עמ' 170 הע' 30. מצויינת המשנה גם ללא הקדמה של "וידועה הראי'" וכיו"ב אלא בפשטות: וראה משנה ספ"ק דגיטין. ולפעמים (לקו"ש חכ"ד עמ' 335): "ולהעיר ממשנה גטין...".

מהי אותה ראייה ידועה מדא"ח (הציון לדא"ח נזכר ב'לקוטי שיחות' כרך יד עמ' 158 הע' 18. כרך כג עמ' 248, כרך לח עמ' 5 הע' 46 (ובעוד מספר מקומות)?

ובכן, במאמרו של כב' קדושת אדמו"ר מוהרי"צ ב"סוף דיבור המתחיל עלה אלקים תש"ד" פרק וא"ו נאמר (ספר המאמרים תש"ד עמ' 13): הנה בכל שנה ושנה בתחלת השנה הנה כל הבריאה כולה חוזרת לקדמותה כמו שהי' בתחלת הבריאה... בחג הפסח הנה בכל שנה ושנה בי"ד בניסן בערב מתעורר אותו הגילוי שנתגלה בעת יציאת-מצרים... ולכן הנה אז דוקא אנו אוכלים מצות.. וכן הוא בהגילויים המתגלים בחג השבועות

במתן תורה וכן הוא בכל הגילויים הפרטים בחג הסוכות חנוכה ופורים בהגילויים המתגלים במשך השנה בכל עת וזמן התגלותו בפעם הראשון, ודוגמא לדבר מהא דאמר ר' יהודה (גיטין פרק ג' משנה ח') בשלשה פרקים בודקין את היין, [שהניחו להיות מפריש עליו צריך לבדוק דשמא החמיץ ואין תורמין מן החומץ על היין. רש"י], בקידוש מוצאי החג [כשמנשבת רוח קדים במוצאי החג רש"י], בהוצאת סמדר, [כתום פרח וענבי נראין באשכול כסדרן, רש"י], ובשעת כניסת מים בבוסר, [כשהן כפול הלכן נקראין בוסר. וכשלחלוחית נכנסת וגדילה בתוכו שיכול לעצור מהן כל שהוא היינו כניסת מים, רש"י], וטעם בדיקת היין בזמנים אלו דוקא הוא לפי כי בזמן התחלת גידול הענבים רגיל להיות נעשה שינוי גם ביין שבחביות והיינו דזמן הזה אשר הבורא ב"ה קבוע זמן התחלת גידול הענבים בפעם הראשון הנה בזמן הזה בכל שנה ושנה נמשך השפעת פרי הגפן ממקורו לכן אז יפול שינויים אפילו בהיין דאשתקד, אבל הגילויים האלו הם גילויים פרטים שנתגלו בפעם הראשון ומתגלים בעתם ובזמנם במשך השנה כפי שהטביע בהם הבורא ב"ה אחר אשר ברא אותם במאמרו ית' תדשא הארץ וגו'... "קיצור... וטעם ההמשכה ברה"ל לפי שהכל חוזר לקדמותו ויסיביר דכל הגילויים במשך השנה מתעוררים ביום התגלותם בפעם ראשון שהוא גילוי פרטי ומסתייע מהמשנה דבג' פרקים בודקין את היין...".

יושם לב לדבר-פלא:

בכל שיחות הרבי ומכתביו צויין ראה משנה גיטין סוף פרק ג' משנה ח' ולא לדף בגמרא גיטין לא, א. ונראה לבאר הטעם: כי מכיון שחייב אדם לומר בלשון רבו והרבי רי"צ הזכיר "המשנה גיטין פרק ג' משנה ח'", לא רצה הרבי לשנות זאת! במאמר נוסף משנת תש"ה (ד"ה ועשית חג השבועות) פרק מה (עמ' 183 ואילך) חוזרת הקביעה: "כידוע דבכל מועד ומועד מתגלה אור וגילוי חדש השייך למועד ההוא מאותם האורות והגילויים שהתגלו והאירו בפעם הראשון במועד ההוא... דבכל ר"ה ור"ה מתגלה ומאיר... מהאורות והגילויים שהיו ביום הראשון דבריאת-העולם, וכן הוא בשארי המועדים הנה בכל מועד מתגלה

בפועל למעלה, וזה בכל דור ודור, כי כן קיימו למעלה מה שקבלו למטה. עכ"ד הרמ"ז ז"ל ועוד האריך ע"ש:

"ויתכן שזה נכלל בנוסח שתקנו רז"ל, אשר עשה נסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה. פי' דבימים ההם הגדיל ה' להשפיע שפע ישועה ורחמים ואתרחיש להו ניסא. וגם בזמן הזה מתחדש השפעת הרחמים, ואנהו זהרורה כאשר היתה באמנה בימים שנעשה הנס. ואפשר, שזה כונת הכ'. הודו לה' כי טוב כל"ח, כי אור החסד הנשפע בנס, הן מזהירי"ן עולת תמיד כיום ההוא, מידי שנה בשנה, שנות דור ודור, והיינו דקאמר כל"ח".

וכבר נודע מרבינו האר"י זצ"ל את כל תוקף אור עליון וקדו"ש, כל העודף כ"ל שישנו באסת"ר, הבריק ברקאי, הכי השתא, בכל שתא ושתא, די על ידיה זהורית"א.

בערך בשנת תשל"ה ניתוסף לראשונה (לקוטי שיחות' כרך יד עמ' 158 הע' 18) הציון הבא:
"שו"ת הר"י אירגו (בסוף-ספר מבוא פתחים) ס"ה בארוכה".

וכך נאמר שם:

"ידוע מכמה מקומות כי סוד ההנהגה העליונה כך היא כי בכל שבת ושבת ובכל מועד ממועדי ה' לעולם חוזר וניעור אותו האור ושפע ממרומים שהיו לזו"ן ולכל העולמות באותן הזמנים עד כי אין הפרש בין שבת בראשית לכל שאר השבתות שאנו מקיימין אותן בגלות המור.. וכן אין הפרש בין פסח מצרים לפסח דורות וכן כל שאר המועדות וכן בימים טובים דרבנן ככתוב בענין פורים כי בכל זמן וזמן ובכל שנה ושנה מתגלית אותה הארה של מרדכי בימי הפורים שאז נעשה הנס. ופשיטא דהוא הדין לימי חנוכה שבכל שנה ושנה שחוזר הדבר לכמות שהיה בזמן הנס".

מקור הלכתי בפוסקים צויין לראשונה בשנת תנש"א. בשיחת ש"פ דברים חזון תנש"א (התוועדויות תנש"א' כרך ד' עמ' 84) הע' 12: "כידוע בכל עניני קדושה, שביום השנה חוזרים וניעורים הענינים כפי שהיו בפעם הראשונה, ביום זה, ואדרבה: בכל שנה - באופן נעלה יותר, וכידוע פירוש האריז"ל... רמ"ז... לב דוד... משנה גיטין... וראה גם מחצית השקל לשו"ע או"ח סת"ח ס"י".

דברי 'מחצית השקל' צוטטו בשלימותם בשיחת

אור חדש מאותו האור והגילוי שהאיר ונתגלה בפעם הראשון במועד ההוא אשר כן-הוא גם בחג השבועות שבכל שנה ושנה מאיר ומתגלה אור וגילוי חדש מהאורות והגילויים שנתגלו במתן תורה".

דברי החיד"א והרמ"ז

במכתב כללי מי"א ניסן תשי"ג מצטט הרבי בגוף המכתב את דברי הרמ"ז בתיקון שובבים "והימים האלה נזכרים ונעשים, שבהזכר זכרם למטה נעשים בפועל למעלה" ומסיים הרבי: ובמילא נשפעים גם למטה ומתעוררים כל הענינים הקשורים בימים ההם.

ובהערה מציין הרבי: "והזמן מצד עצמו מסוגל לזה, וכמו שהאריך בלב דוד שם...".

הבה נקרא את הדברים ב'לב דוד' שם:

על פי מדותיו ועוזו ונפלאותיו של בעל הרחמים, כי ביום אשר העדיף מטובו וגברו רחמיו, לראש בני' ונתגלו אורים גדולים, עליונים למעלה והשפיע כצחצחות חסדי חסדים, ויאור להם מלאים זיו מפיקים, האירו ברקים, ולפיהן ישיב ישועת מושיע חוסים עברים, נסים ונפלאות. לא זו, כי היום ההוא גדול מאד בשמים ממעל לחש"ב, והתברכו בו ברכות שמים ונהרו"ת המושכים. אף זו, כי מידי שנה בשנה כה יעשה ביום ההוא קדמה מזרח"ה, אור זרו"ח, אורו"ת אל"ס, וקבע את קובעיה"ם, מה נכבד היום. עוד היום גדול, בכל שנה ושנה, לקבעיה קמא הדר. וכזאת וכזאת, לע"ר בבנ"י, נכון למועדי רג"ל, בחגים ובמועדים, וכן ימים טובים לישראל מדרבנן, כחנוכה ופורים, אשר בימים ההם לפנים בישראל, יצא שפע, ממרום שלח, וישימהו על הנ"ס. ככה יעשה קובע"ת, כוס ישועות, בהגיע תור והיו נכוני סדר זמנים, ויאור"ר להם חוזר, וניאור"ר נהרי"ם, יאורי"ם רחבי ידיים, ומידי שנה בשנה הולך ואור, הנהו זהרור"י, מלא האור"ה, ככל העולמות, ברוב עוז ותעצומות, וכן בכל ברכות השבח וההוראה לה' אמרוה, טוב וחסד יושפעו, מעין הברכות. ואפי' זכרון חסדי ה' אשר עשה לצדיקים פרטיים ואביו ורבו, כלם כא' מעוררין כח עליון להשפיע ממקור אותה ברכה, וכאשר דיבר בקדשו הרב השלם הרמ"ז זלה"ה בס' תקון שובבי"ם וכתב, שזה סוד. והימים האלה נזכרים ונעשים, שבהזכר זכרם למטה, נעשים

הרבי בענין תורה חדשה מאתי תצא (יום ב' דחג השבועות הערה 129):
 "ונודע דבכל הזמנים שאירע לאבותינו ענין מה כשיגיע זמן ההוא שוב מתעורר קצת מעין אותו דבר וענין ההוא".

אבל מעין הנאמר במאמר הרבי ריי"צ מתש"ה: "מתגלה אור וגילוי חדש... מאותם האורות והגילויים - ולא כב'מחצית השקל". קצת מעין אותו דבר - קובע הרבי: באופן נעלה יותר!

ב'לקוטי שיחות כרך לח עמ' 6 (לענין ב' סיון) הערה 50, צוטטו דברי החיד"א בספר 'לב דוד' והפעם מתוך פרק לא "הימים הללו קודש הם... ואף גם להבין ולהשכיל בתורה וזאת מצאנו לחד מקמיא רבינו בעל המכתב ז"ל אמר מר כי אין ספק שבימי הפרשה נמסרו להם סודות וענינים נפלאים שהיו מועילים מאד ליחידי סגולה".
 בהתוועדות ש"פ לך לך תשנ"ב (סה"ש תשנ"ב כרך א' עמ' 71) הע' 17 צויין בענין "ונזכרים ונעשים" חידוש נפלא: "ויש-לומר, שכן הוא עוד יותר בזמן קריאת הפרשה בתורה... מתחדש הענין גם בפועל...".
 בשולי הדברים יש להצביע על דבר פלא, וכהקדמה:

הרבי בשיחת יו"ד שבט תשכ"ג (תורת מנחם כרך לו עמ' 141 הערה 252) ציין אודות גדלותו של הרב החיד"א "שגם הוא היה מקובל, והגיע אליו גם שמע הבעל-שם-טוב, והפליא אותו כו' (ראה 'שם הגדולים' ערך אור החיים וערך צפנת פענח), אע"פ שהתגורר במדינות אחרות, וכנראה שמעולם לא ראהו, וגם לא את תלמידיו".
 והנה הרב החיד"א עצמו בספרו חומת אנך הביא את דברי המשנה בניטין כראיה אמנם לענין שונה - בשם הבעש"ט
 וכך נאמר בספרו 'חומת אנך' עה"פ ישקני: "ושמעתי מהרב המאה"ג [המאור הגדול] מהר"ר ישראל נחמן נר"ו משם הרה"ח מאיר אביו כמהר"ר יוסף ז"ל תלמיד הרב החסיד מהר"ר ישראל בעש"ט ז"ל כי לכאורה יפלא איך דברי האדם יפעלו כל כך בקדושה ובסטרא-אחרא. אך יש ראייה ודמיון שהיין הוא במרתף והוא בחבית סתומה וכשיהיה זמן דריכת הענבים אף שהוא רחוק מאד כמה מילין מהמרתף הנה היין שבחבית מתנועע מאליו וזה ניכר ונודע ומוזה יש קצת דמיון להבין כי כן הדבור פועל למעלה... (וראה גם שם פ' מטות עה"פ לא יחל דברו).

'הפצת היהדות': ספר חובה לשליח ולכל יהודי

החובה לקרב יהודים לתורה ואיך לעשות זאת - לאור תורתו והזכרותיו של כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש

הספר מציג את גישתו הייחודית של הרבי לנושא זה, מפרט את שפע הברכות המובטחות לעוסקים בכך, ומביא שלל הוראות באשר לכל ההיבטים בפעולת קירוב הלבבות

- ליקוט: הרב אברהם שמואל בוקיעט • עריכה: מנחם ברוד
- הוצאת צאגו"ח • 368 עמודים

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת בלק

י"ד בתמוז

תקופת תמוז: ליל שבת קודש שעה 1:30

פרקי אבות - פרק ו.

יום ראשון

ט"ו בתמוז

מוצאי שבת קודש:

סוף זמן קידוש לבנה לכתחילה - כל הלי לה.

יום שלישי

תענית שבעה-עשר בתמוז

בין-המצרים¹:

מיום זה ועד אחרי תשעה באב אין נושאים נשים, אבל שידוכים מותר לערוך אפילו בתשעה באב עצמו, וסעודת שידוכים בלא ריקודים מותרת עד ראש-חודש מנחם-אב (ולאחר מכן אסור לעשות סעודת שידוכים אפילו בשבת, אלא כיבוד קל²), ואין מסתפרים (ליטול ציפורניים אין איסור³). אין מברכים 'שהחינו' על פרי או בגד חדש, וגם לא בשבת⁴ (אלא אם-כן אינו מוצאו אחר-כך⁵).

בשירה בפה אין איסור. שמיעת שירה מוקלטת, שלא לשם שמחה ממש⁶, התיר הגרש"ז גרליק ז"ל עד ראש-חודש מנחם-אב. סיום והכנסת ספר-תורה - רצוי שלא לעשות ב'בין-המצרים', אלא בזמן מתאים יותר⁷. 'בין-המצרים' אינו זמן ראוי לנסיעות וטיולים⁸. גם בקייטנות, משתדלים לדחותם או למעט בהם ככל האפשר. מי שצריך לנסוע בימים אלו, כדאי ונכון שהכנות משמעותיות לנסיעה יתחילו לפני-כן, כדי שיודגש שהנסיעה החלה לפני שבעה-עשר בתמוז⁹. לא רצוי לקבוע טיפולים רפואיים לימים אלה¹⁰.

גזיזת השערות [לכן שלוש שנים] - יש לדחותה לאחר 'בין-המצרים'. אבל שאר העניינים שנהוג להדר ולהרגיל בהם את התינוק - נשיאת טלית-קטן, ברכות-השחר וברכת-המזון וקריאת-שמע שעל-המיטה - זאת אין דוחים, אלא נוהגים כרגיל, מיום מלאות לבן שלוש שנים¹¹. הנהגות מיוחדות בימים אלו¹²: להוסיף בלימוד

6 ראה כיו"ב בס' נטעי גבריאל הל' פסח ח"ג פרק נג הערה ב, והל' אבילות ח"ב פ"ד ס"ד.

7 אג"ק כרך כ' עמ' רנג.

8 ראה נטעי-גבריאל בין-המצרים פכ"ג ס"ג.

9 היכל-מנחם כרך ב' עמ' ריד. ובשיחות-קודש תשכ"ה כרך ב עמ' 230 "לארוז מזוודה או אפילו מספר ממחטות". אגב, בשנת תשל"ג אמר הרבי ביחידות להשליח הרה"ח ר' אריה-לייב קפלן ע"ה "כשארוזים את החפצים, יש לארוז תחילה את הטלית והתפילין. לאחר מכן אפשר להוציאן, אך בהן יש לפתוח את מלאכת הארזיה" - "התקשרות", גיליון נב עמ' 8. ראה גם בדיסק 'היכל דמלכא', שהרבי אמר לראש ישיבת כרם ביבנה לארוז קודם.

10 אג"ק כרך כד עמ' שנו. שלחן מנחם ח"ג ס"ע מח.

11 אג"ק כרך כד עמ' שנה. וצ"ע שבתספורת דחוייה בל"ג בעומר הורה הרבי לנהוג את כל הנ"ל מיום התספורת ואילך (אג"ק כרך ח עמ' רפט). ומאידך, את לבישת טלית-קטן וכו' ניתן להקדים לפני ג' שנים (ראה היכל-מנחם ח"ב עמ' כט).

12 'תורה וצדקה' לקוטי-שיחות חלק ח"י עמ' 486 וחלק כ"ד עמ' 33. הלכות ('משפט') שבתורה בפרט, ולימוד הרמב"ם במיוחד, שכולל הלכות דכל התורה כולה ('התוועדות' תש"נ

1 לגבי הנהגות בין-המצרים - באשל-אברהם להרה"צ מבוטשאטש או"ח סי' תקנ"א כתב שהן מתחילות כבר בליל הצום (אפילו בין השמשות!), וכ"פ בשו"ת ציץ-אליעזר ח"י סי' כו. וראה 'התקשרות' גיליון טסט עמ' 19. כנראה, אין נוהגין כפי המוצע בביאור-הלכה ר"ס תקנ"א (מא"ר ופרמ"ג) להחמיר ב"ז בתמוז ועשרה בטבת כמו מר"ח אב. וע' נטעי-גבריאל בין-המצרים ח"א עמ' עג, עה, ועו ועוד (כמובן לא מכוונים לזה, אבל אם צריך מכבסים וכו').

2 מ"א סי' תקנ"א ס"ק י.

3 בלוח כולל-חב"ד כתבו "לכבוד שבת מותר אפילו בערב שבת חזון" ונכון הדבר, אבל הניסוח מטעה כאילו בלא"ה אסור, כאשר גם האוסרים לא אסרו אלא בשבוע שחל בו ת"ב (ראה נטעי-גבריאל בין-המצרים ח"א ר"פ כב, וש"נ), וגם אז צ"ב מה מנהגנו בזה.

4 לוח 'היום יום'. לוח כולל-חב"ד.

5 שו"ע סי' תקנ"א ס"ז בהג"ה.

ובגמרא - מסכתות מידות ותמיד²¹, וברמב"ם - הלכות בית-הבכירה. ולהוסיף וללמוד הביאורים בענייני בית-המקדש בתורת החסידות, ובפרט בתורתו של הצמח-צדק, שזכה דורנו ונתגלו בו כמה דרושים על הפסוק ביחזקאל (אור-התורה על נ"ך), ומעט גם על המשניות דמסכת מידות (חידושים על הש"ס, במקומו) וכיו"ב²².

צדקה: ההוספה בצדקה - באם אפשר - להפריש לצדקת בית-מקדש מעט (בתי-כנסת ובתי-מדרש, ישיבות וכיוצא באלו)²³.

תענית ציבור: מי שלא ישן, מותר לו לאכול עד שיעלה עמוד השחר. השוכב לישון ובדעתו להשכים לאכול או לשתות, יתנה במפורש לפני השינה שעדיין אינו מקבל עליו את התענית, ואז מותר באכילה עד עלות השחר²⁴. שחרית: אין לשטוף את הפה בתענית ציבור²⁵.

עמ' 2248, וראה בכיו"ב ספר-השיחות תשמ"ט ח"א עמ' 252 ובהערות. וראה 'התקשרות' גיליון ש"ב עמ' 18 הערה 25, וש"נ. באחת הפעמים הזכיר הרבי את מעלת מסכת תמיד על מסכת מידות, "כיוון ש'מקדש העתיד בנוי ומשוכלל יגלה ויבוא מן השמים' הרי הלימוד **אודות** העבודה בביהמ"ק נוגע **אז** למעשה יותר מאשר הלימוד אודות בניין ביהמ"ק" ('התוועדיות' תש"נ ח"ד עמ' 55 הערה 186), וא"כ לכאורה יש ללמוד גם את כל ההלכות השייכות לעבודת ביהמ"ק, וקודם-כל ההלכות השייכות למסכתות אלו, בהל' כלי המקדש, תמידין ומוספין, ומעשה הקרבנות שברמב"ם.

22) 'התוועדיות' תשמ"ט ח"ד עמ' 38. וראה ספר הליקוטים - צמח צדק, ערך ביהמ"ק (אות ב עמ' רכב, ובהסמך בסופו). בספר-השיחות תשמ"א ח"ב עמ' 691 נוסף, שבשנה זו, כיוון שעומדים כבר על סף הגאולה, יש ללמוד זאת לא מצד ההתגברות דרגש האבילות וההשתדלות לתקן החסרון דחורבן ביהמ"ק, אלא (גם לולי החורבן) מצד הכוסף וההשתוקקות להמעלה והשלימות דבית-המקדש השלישי, גדלות שלא היתה מעולם, עיי"ש.

23) כשבאים לעורר ע"ד נתינת צדקה, יש להביא בפועל קופת צדקה, שאז תיכף ומיד נותנים צדקה בפועל ('התוועדיות' תשמ"ח ח"ד עמ' 123).

24) שו"ע סי' תקס"ד ונו"כ. וראה א"ק ח"ג עמ' עה, שלכל הדעות מותר (כל ימות השנה), גם לדעת האוסרים זאת בכלל על-פי זוהר, אם עושה זאת לרפואה או לכוון דעתו בתפילה וכיוצא בזה (כמובן, לאחר אמירת ברכות-השחר וברכת-התורה אם הוא אחרי חצות הלילה. ואל ישכח ליטול ידיו שוב כראוי לאחר עלות-השחר).

25) שו"ע סי' תקס"ז ס"ב. 'ספר-המנהגים עמ' 1. המצטער מאי-רחיצת הפה, יש לדון להקל לטוטפו בנוול שאינו ראוי כלל לשתיה. שכח ובירך על מאכל או משקה ונזכר שתענית היום -

התורה ובנתינת צדקה [ובוודאי בשבתות שביין-המצרים: תורה - בהוספה על העניין ד"ויקהל משה" להקהיל קהילות בכל שבת ושבת¹³, ו"להשתדל שבכל יום מימי בין-המצרים יהיה עניין הצדקה באופן המותר ביום זה... כיום השבת - על-ידי הכנסת אורחים (בסבר-פנים-יפות); או על-ידי זה שביום השישי שלפניו מפרישים "משנה" לצדקה¹⁴], על-פי מה שנאמר "ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה"¹⁵.

תורה: לקבוע¹⁶ (ובמקום שכבר ישנם - להוסיף) שיעורי לימוד בהלכה ופסקי-דינים, ולכל לראש - הלכה למעשה מדיני ימים אלו¹⁷, וגם (בענייני גאולה¹⁸ ו) בתורת בית-הבכירה, בית-מקדשנו, על-פי מה שאמרו רז"ל שעל-ידי לימוד זה "אני מעלה עליהם כאילו הם עוסקין בבניין הבית"¹⁹. היינו: בתנ"ך²⁰ - בספר יחזקאל מפרק מ' והלאה, במשנה

ח"ד עמ' 54). - הוספה זו שייכת גם לילדים הנמצאים במחנות-הקיץ ('התוועדיות' תשמ"ח ח"ד עמ' 50). ההוראות בנדון, שהן 'מילתא בטעמא' שייכות לכל שנה ושנה (שיחת מוצש"ק פינחס תשל"ח, הנחת הת' בלתי מוגה ס"א).

13) שעניינן 'הקדמת רפואה' על-ידי שייחכוכו לימים טובים - 'התוועדיות' תש"נ שם.

14) לקוטי-שיחות כרך כג עמ' 299 ובהערה. ופירוט מהצעה כיו"ב בהתוועדיות תשמ"א ח"א עמ' 24. במק"א הוסיף הרבי בכיו"ב: צדקה באכילה ושתיה ('לחיים'), או צדקה רוחנית (עצה טובה, וכש"כ לימוד תורה), ובפרט החלטה בשבת על נתינת סוכה **מסויים** לצדקה, להפרישו מיד במוצש"ק ולתיתו לעני או לגבאי בבוקר ('סה"ש תשמ"ח ח"א עמ' 222 ובהערות, 'התוועדיות' תשמ"ח ח"ד עמ' 376 ועוד).

15) כמבואר בלקוטי-תורה ר"פ דברים, ש'משפט' היינו תורה, ככתוב (מקץ מיג) "כמשפט הראשון", ותירגם אונקלוס "כהלכתא קדמייתא" (שם).

16) קביעות בזמן וקביעות בנפש, לכל אחד ואחת ('התוועדיות' תשמ"ג ח"ד עמ' 1834).

17) 'התוועדיות' תשמ"ח ח"ד עמ' 78, 91 (מוגה), 108.

18) ספר-השיחות תשמ"ט ח"ב עמ' 606.

19) תנחומא פ' צו סי' יד. ויתירה מזו, שעל-ידי-זה "בניין **בית**" אינו "בטל" (ספר-השיחות תשמ"ח ח"ב עמ' 535). ואף [כנראה - באופן **חיובי**] נפעל בניין ביהמ"ק דלעתיד ('התוועדיות' תשמ"ב ח"ד ע"ע 1945). הרבי החל לעורר ע"ז בשנת תשל"ו ('שלשלת היחס' בראש ס' היום יום עם מ"מ וציונים', החל מ'הוצאה חדשה ומתוקנת עם הוספות', תשמ"א).

20) וקודם כל בפ' תרומה, תצוה, תשא - בענייני המשכן וכליו ובגדי-כהונה, שמהן למדים לענייני ביהמ"ק. תוספת זו לא הופיעה בהוראות בנדון כל השנים, שרבות מהן מוגהות, אלא פעם אחת ויחידה (בלתי-מוגה) ב'התוועדיות' תשמ"מ ח"ד

קטנים שיש בהם דעת להתאבל מאכילים אותם מאכלים פשוטים, ולא יאכלו מעדנים²⁶.

הציבור אומר 'עננו' רק במנחה. הש"ץ אומר (בחזרת הש"ץ) 'עננו' בכרכה בפני עצמה בין ברכת 'גואל ישראל' לברכת 'רפאנו', אף אם יש בבית-הכנסת רק שלושה מתענים²⁷. ואם אין – אומר ב'שומע תפילה'²⁸. סליחות²⁹: אומרים אותן בעמידה, ובמיוחד: אשמנו, י"ג מידות, שמע קולנו. וכן אבינו מלכנו. מנהגנו לאומרן אחרי אמירת תחנון, בסדר דלהלן: אל תתנו דמי / כרחם / אלוקינו ואלוקי אבותינו, אתאנו לך / א-ל מלך³⁰,

כמדומני שפוסקים כדעה שלא יטעם כלל, אלא יאמר בשכמל"ו (ראה נטעי-גבריאל בין-המצרים ח"א פ"ג ס"ח). שכח ולעס – יפלוט, וגם אם אכל – ימשיך בתעניתו (מטה-אפרים תר"ב סכ"ג).
26 ראה בענין זה כף-החיים ס' תק"נ ס"ט ונטעי-גבריאל בין-המצרים פ"ו עמ' סח, וש"נ.

27 ספר-המנהגים עמ' 45, עיי"ש, ובאג"ק חט"ז עמ' שיג מעתיק הרבי רק 'ג' מתענים" (ראה 'התקשרות', גיליון לג עמ' 18), וכן הביאו בלוח כולל-חב"ד לתענית אסתר, מהערות הרבי ללוח תשט"ז.

ש"ץ ששכח ברכה זו ונזכר קודם שאמר 'ה' מחתימת 'רפאנו' חוזר ואומר 'עננו' ו'רפאנו', וכשאמר 'ה' אומר עננו ב'שמע קולנו' וחותם 'בא"י, העונה בעת צרה ושומע תפילה'. שכח גם שם, אומרה ברכה בפני עצמה אחר 'שים שלום' (לוח כולל-חב"ד, צום גדליה).
28 משנה-ברורה ס' תקס"ו ס"ק יג.

29 סידור תהילת-ה' (הישן) עמ' 362. ספר-המנהגים עמ' 45. כמה מהמקורות למנהגים דלהלן (כולל קריאת התורה) צוינו ב'התקשרות' גיליון לג עמ' 20, וראה גיליון מ' עמ' 18. יום מילה שחל היום, כשהמילה בשחרית במניין זה, אומרים סליחות ויודיו כרגיל, ללא נפילת אפים. ו"א שבעל הברית עצמו לא יאמר סליחות (ראה השלמה לשו"ע אדה"ע מהרב בעל ה'דברי נחמיה', ס' קלא סוף ס"ו, נדפסה בסוף ח"א עמ' 357). לענין אבינו מלכנו, חידש הרבי שתלוי בתחנון ('אוצר מנהגי חב"ד' אלול-תשרי עמ' ל, משחת ו' תשרי תשל"ה. זאת בניגוד להוראותיו בנדון בשנת תשכ"ה – ראה 'אוצר' שם עמ' קס ס"ט. וראה המסופר ב'התקשרות' גיליון שלא עמ' 18). המתפלל במניין בנוסח אחר, לכאורה צריך לומר הכל כסדר דידן (ללא י"ג מידות, כמובן), ורק יענה י"ג מידות עימהם. אמנם ראה 'התקשרות' גיליון תקל"ד עמ' 16 הערה 18, וגם ב'לקט הקמח החדש' ס' קלא ס"ק ז כתב שגם מעט לפנייהם או לאחריהם מיקרי בציבור, וצ"ע למעשה. ואולי כל שאומרים סליחות ה"ז "עימהם".

30 בסידור 'תורה אור' עמ' 372, בסליחות דשני וחמישי, תענית ציבור וכו' – נדפס בו 'כמו שהודעת', וכן צולם בסידורי תהלת ה' הישנים, ואילו במחזור השלם וב'סליחות – מנהג חב"ד' נדפס תמיד 'כהודעת', ועפ"ז יתיקנתי כאן בעבר וכן תוקן בסידורי 'תהלת ה' החדשים, אך בהקלטות מתפילת הרבי בסליחות לעשרה בטבת ניתן לשמוע בבירור 'כמו שהודעת'.

ויעבור / אלוקים אל דמי / כרחם אב / אלוקינו ואלוקי אבותינו, אמרר בכבי / א-ל מלך, ויעבור / שעה נאסר³¹ / א-ל מלך, ויעבור / זכור רחמיך³² / זכור לנו ברית אבות / זכור לנו ברית ראשונים / שמע קולנו³³ / משיח צדקך³⁴ / א-ל רחום שמך³⁵ / עננו ה' עננו³⁶ / מי שענה לאברהם / רחמנא דעני³⁷ / 'אבינו מלכנו' הארוך³⁸, ובו: "ברך עלינו שנה טובה"; "זכרנו ל..." [ולא 'זכרנו בספר'] / ואנחנו לא נדע / חצי קדיש.

קריאת התורה: קוראים 'יחל' בשחרית ובמנחה גם אם יש רק שלושה מתענים. מי שאינו מתענה, לא יקראוהו לעלות לתורה. קראו לתורה למי שאינו מתענה וצר לו להודיע זאת מפני חילול השם – יעלה. את הפסוקים "שוב מחרון אפך..."; "ה' ה' א-ל רחום... ונקה"; "וסלחת..." – אומר הציבור בקול רם, ואחריהם אומרם הקורא בתורה. כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו כשעלה לתורה, החל לאומרם עם הציבור וסיימם עם הבעל קורא.

עניינא דיומא: כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו מביא³⁹:
"שבוים י"ז בתמוז ותשעה באב יש לומדים (אף

31 פיט מסוג 'זמון'. בין חרוז לחרוז אומרים "יום גבר..." כנדפס, ובסוף הפיט חוזרים את כל החרוז הראשון (ע"פ הערה 4 ב'סליחות – ליקוט טעמים ומקורות של הרבי שנדפס בסו"ס 'סליחות – מנהג חב"ד').

32 סידור תהילת-ה' עמ' 347. **בפסוק**: "פקדנו בישועתך" (ולא "יפקדנו"), וכן נדפס ב'סליחות – מנהג חב"ד'.

33 פותחים הארון ואומרים פסוק אחר פסוק, חזן וקהל, עד הפסוק 'אל תעזבנו' ולא עד בכלל. בסיום הקטע סוגרים הארון.

34 מדלגים "או"א... אשמנו... סרנו..." כיוון שכבר אמרו זאת בנוסח התפילה, ע"פ דברי האריז"ל שלא לומר פעמיים וידוי באותה תפילה. הרבי, בהיותו ש"ץ, היה מדלג גם "הרשענו ופשענו", כנראה מפני שגם זה (חלק מן ה) וידוי.

35 כשעבר הרבי לפני התיבה, היה אומר תמיד "למען אמיתך.... ברייתך". וכן בכלום ('סליחות' החדשות, הוצאת קה"ת אה"ק, וכנוסח אדמו"ר הזקן ב"הושענא, למען אמיתך").

36 באמירת "עננו" מסיים הש"ץ בקול רם במקומות המופסקים בנקודותיים (:), דלא כמנהג העולם ('אוצר מנהגי חב"ד, אלול-תשרי, עמ' כח).

37 במניין של הרבי נהגו לנגן תפילה זאת בסיום הסליחות (ספר-הניגונים ח"ג, ניגון רמז).

בנוסח 'עננו' צ"ל: "רך לְצוֹת" (אג"ק ח"ב עמ' קסב, ודלא כנדפס בסידורים ובסליחות, גם בחדשים).

38 כולו יחדיו מתחילה ועד סוף. במניין של הרבי נהגו תמיד לנגן "אבינו מלכנו, אין לנו מלך אלא אתה" (ספר-הניגונים ח"א, ניגון 1).

39 ספר-השיחות תשמ"ח ח"ב עמ' 547 הערה 63.

מפטירים "דרשו ה' בהמצאו" (ישעיהו נה, ו - נו, ח), ומברך אחר-כך שלוש ברכות עד 'מגן דוד'. יהללו, חצי קדיש⁴⁷. גם היחיד אומר 'עננו' בשומע תפילה, ללא חתימה, ומסיים "כי אתה שומע...", ואם שכח (וכבר אמר ה' של סיום הברכה), אומר בלא חתימה אחרי 'אלוקי נצור', קודם 'היה לרצון' האחרון. הש"ץ אומר 'עננו' כבשחרית (ראה לעיל), בברכה בפני עצמה, בין 'גואל ישראל' ל'רפאנו'. הנוהגים נשיאת כפיים בכל יום, נושאים כפיים בתפילה זו⁴⁸, וכשאינו נושאים כפיים אומר הש"ץ ברכת כוהנים.

הרבי חידש את המנהג הישן (שמקורו במשנה) לומר "דברי כיבושין" אחרי מנחה דתענית-ציבור: "כדאי לעורר על המנהג הנ"ל, שבמקומות שאפשר לפעול זאת, יאמרו אחרי מנחה (כמה מילים, לכל הפחות) 'דברי כיבושין', או מזמור תהילים המתאים לעניינים אלו, ובמקומות שמצד טירחא דציבורא [או מצד ביטול מלאכה, וכיוצא-בזה] אי אפשר לפעול זאת - על-כל פנים יהרהרו במחשבה עניין של 'דברי כיבושין', ומאחר ש'רחמנא ליבא בעי' - ובפרט עניינים הקשורים בתשובה, ש'עיקר התשובה בלב' - הרי 'מחשבה טובה, הקדושה-ברוך-הוא מצרפה למעשה'⁴⁹. סיום התענית - בצאת הכוכבים. לגבי תפילה מוקדמת - ראה בהערה⁵⁰.

(47 במראות-קודש נראה, שכאשר היה הרבי ש"ץ, התחיל את החצי-קדיש במנחת תענית-ציבור מיד לאחר סיום ברכות-ההפטרה (כדי למנוע הפסק, ע"ד מנהגו במנחת ש"ק), ותוך-כדי אמירתו, אמרו "יהללו" והחזירו את הס"ת לארון-הקודש. (48 ולכאורה יש לנוהגים כך להקפיד עכ"פ כספרדים שלא לשאת כפיהם אלא תוך חצי שעה שלפני השקיעה (כפ-החיים ס' קכט ס"ק ז, ע"פ הב"ח. וראה לוח דבר בעתו - צום גדליה, 'ילקוט-יוסף - מועדים' עמ' 550 וש"ג, ונטעי גבריאל הל' בין-המצרים פי"ג ס"ו ש"ג). (49 לקוטי-שיחות כך כ"ל עמ' 352, וש"ג. וחבל שככל הידוע, טרם הונהג הדבר בפועל אפילו בין אנ"ש (מלבד הצפייה בדברי הרבי במראות-קודש במקום שאפשר). (50 במקום ובזמן שהתענית קשה על הציבור, ניתן להקדים תפילת ערבית לפני צאת-הכוכבים (ע"פ המטה-אפרים ס"ל תרב סכ"ט. ופעם אחת מסר הרבי לרב בבית-חינו, הרה"ח ר' שמואל לוויטין ז"ל, שניתן לנהוג כן, בתענית אסתר תשכ"ה - מימנו של הרה"ח ר"ל שי' גורנר, וכמובן - לחזור על ג' פרשיות דק"ש לאחר-מכן.

שמעטים הם ביותר - ולא נתפרסם כלל וכלל⁴⁰) בתורה (בנביאים) פרשת היום על-דבר 'צום הרביעי' ו'צום החמישי'⁴¹ (על-דרך שבכל יום אומרים שירו של יום וכיוצא-בזה)⁴². צדקה: בימי התעניות נוהגים לתת לצדקה לפני תפילת מנחה 'אגרא דתעניתא', ויש נותנים לפי עלות הסעודות שהיו אמורים לאכול היום⁴³. ו'מנהג ישראל להרבות בצדקה (הן בכמות, והן באיכות - על-ידי סבר פנים יפות כו'⁴⁴) ביום התענית'⁴⁵. מנחה: התפילה - בשעה מאוחרת יחסית⁴⁶.

וידבר וקטורת, אשרי, חצי קדיש, קריאת 'ויחל' כבשחרית, לשלושה עולים, והשלישי הוא המפטיר, ואין אומרים חצי קדיש לאחר הקריאה.

(40 ראה ע"ד"ז בן-איש-חי שנה א' הל' חנוכה אות כג, מס' מועד לכל חי למוה"ר חיים פלאגי.

(41 מלכים-ב כה, ג-ח; ירמיה לט, ב; ז; זכריה ח, יח-ט.

(42 ויתירה מזה - התורה היא נצחית גם לעתיד-לבא, כולל חלקים אלו בנביאים המדברים על-דבר הצומות; אלא שבתורת-אמת ותורה-אור מאיר בגלוי הטוב שבכל דבר (כמבואר במקום אחר בענין "יעקב ועשיו האמורים בפרשה"), היינו הטוב שבצומות אלו, כפי שייפכו לששון ולשמחה ולמועדים טובים לעתיד-לבוא, ואדרבה - על-ידי הלימוד בנוגע להירידה לפי שעה, הרי זה מגדיל השמחה והיום-טוב (ספר-השיחות תשמ"ח ח"ב עמ' 547 הערה 63).

(43 כמארז"ל (ברכות ו, ב) 'אגרא דתעניתא - צדקתא', ופירש"י "שנותנין צדקה לערב, לפרנסת העניים שהתענו היום", הובא להלכה במטה משה ס' תשנ"ה. ובה"ר ס' תקס"ו ס"ק ב כתב "ויש נוהגין לשער מה שהיה אוכל ביום התענית, ליתן לעניים בערב", הובא ב'התועדויות' תשמ"ט ח"ב עמ' 460, ובהערה 35 שם "ומהטעמים לזה - שהרי מה שאינו אוכל ושותה ביום התענית - אין זה כדי שסכום הסעודות יישאר בכיסו, ואח"כ ישתמש בו לענייני חול, אשר, עם היותם ענייני חול של יהודי, שהם בוודאי בתכלית הכשרות כו', אין זה דומה כלל להעילוי דקדושת הצדקה". ובלקוטי-שיחות כך כה עמ' 471 מבאר בדרגא נעלית יותר, ש"כדי לגלות את העניין ד'צום ויום רצון לה", עד ל"צום אבחרו" - יש להוסיף במצוות הצדקה, שהיא **מעין ודוגמת** "מצות ה' ממש... [להחיות העולמות] בתורת צדקה וחסד חנם" (אנה"ק ס' יז) מצד ה**רצון והבחירה** דלמעלה, עיי"ש. (44 "רמב"ם הל' מתנות עניים פ"ה ה"ד. טוש"ע י"ד ס' רמט ס"ג).

(45 (כולל ההערה הקודמת) לקוטי-שיחות הנ"ל עמ' 470.

(46 שו"ע אדה"ז ס' קכ"ט ס"א. ספר-המנהגים עמ' 48 הערה 20 (מהרבי). אם-כי הרבי עצמו היה מתפלל בשעה הרגילה בכל יום - 15:15 (אולי בגלל סדרי הישיבה, שסדר נגלה אחא"צ מתחיל בה תמיד בשעה 15:30).

כל הלב לכל אחד

צעירי אגודת חב"ד

פקודת יום

כל השייכים מחוייבים בהפצת היהדות והמעיינות

כיוון שנכנסים הננו לחדש הגאולה של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, אשר היתה בזה גאולת הרבים בעת ההיא ולשנים ולדורות הבאים לאחרי זה, וכמובן מפרטי העניינים של פרשת המאסר והגאולה -

הנה יבוא זה בפועל בפעולות באותם השטחים עליהם מסר נפשו, הם ענייני הפצת היהדות בכלל והפצת המעיינות ביחוד, שכל השייכים ויודעים על דבר זה מחוייבים בזה. וכיוון שלהצלחת העבודה זקוקים למנוחה שמחה וטוב לבב, הנה רועה ישראל יאר פניו ויגאל אותנו מכל העניינים המבלבלים, וימלא את כל הנ"ל מתוך הרחבה אמיתית, הן בגשמיות והן ברוחניות.

(אג"ק כרך י' עמ' תלט)

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש